

УДК 616.71+577.73+611.9

С.М. Федорчук

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ КІСТОК КИСТІ В ДЕФІНІТИВНОМУ ПЕРІОДІ ОНТОГЕНЕЗУ

Івано-Франківський національний медичний університет

Резюме. У статті наведені результати рентгенограмметричного аналізу п'ясткових кісток у юнаків 17-21 року з метою диференціації їх вікової та соматотипної належності.

Ключові слова: соматотип, вік, п'ясткові кістки.

Вступ. При встановленні особи у випадках техногенних катастроф, терористичних актах і т.п. з великою кількістю жертв зростає роль у визначенні загальних ознак, які є додатковим джерелом інформації і дозволяють проводити судово-медичне розмежування об'єктів, що підлягають ідентифікації [1]. Вагомою є думка відомого анатома і антрополога Г.А.Бонч-Осмоловського [2] про те, що "... ізольовані кісточки пальців, що належать різним індивідуумам, часто взагалі не можуть бути визначеними". При звичайних способах мацерації вони, як правило, переплутуються і монтуються не на свої місця, що призводить до непридатності використання їх для спеціальних досліджень.

Мета дослідження. На основі антропометричних параметрів, розробити адекватно обґрунтовані критерії диференційних ознак коротких трубчастих кісток кисті з урахуванням віку та антропометричного статусу.

Матеріал і методи. Об'єктом дослідження слугували 300 осіб юнацького віку та 1500 рентгенограм кісток правої кисті. При антропометричному обстеженні вимірювали: зріст, довжину тулуба і ширину плечей, за прийнятою в медичній антропології методикою [3] та розраховували індекс відносної довжини тулуба та індекс відносної ширини плечей для диференціації соматотипних груп. На кожній рентгенограмі за допомогою двох перпендикулярно розташованих міліметрових лінійок, вимірювали найбільшу і суглобову довжину, ширину основи, тіла і голівки п'ясткових кісток у брахіморфній, мезоморфній та доліхоморфній сукупностях. Отримані дані обробляли методом одномірного статистичного аналізу [4].

Результати дослідження та їх обговорення. Встановлено, що в брахіморфній групі юнаків 17 років найбільша довжина I ПК складає $4,77 \pm 0,02$ см, II ПК – $7,03 \pm 0,01$ см, III ПК – $6,47 \pm 0,02$ см, IV ПК – $5,70 \pm 0,02$ см, V ПК – $5,30 \pm 0,02$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $4,88 \pm 0,04$ см, $7,12 \pm 0,02$ см, $6,63 \pm 0,02$ см, $5,83 \pm 0,02$ см і $5,50 \pm 0,02$ см. У брахіморфній групі юнаків 18 років найбільша довжина I ПК складає $4,87 \pm 0,03$ см, II ПК – $7,07 \pm 0,02$ см, III ПК – $6,53 \pm 0,02$ см, IV ПК – $5,80 \pm 0,02$ см, V ПК – $5,35 \pm 0,02$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $5,00 \pm 0,03$ см, $7,20 \pm 0,02$ см, $6,75 \pm 0,02$ см,

$5,93 \pm 0,02$ см і $5,50 \pm 0,02$ см. У брахіморфній групі юнаків 19 років найбільша довжина I ПК складає $4,94 \pm 0,02$ см, II ПК – $7,06 \pm 0,02$ см, III ПК – $6,64 \pm 0,02$ см, IV ПК – $5,90 \pm 0,02$ см, V ПК – $5,40 \pm 0,02$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $5,10 \pm 0,04$ см, $7,25 \pm 0,02$ см, $6,80 \pm 0,02$ см, $6,00 \pm 0,02$ см і $5,60 \pm 0,02$ см. У брахіморфній групі юнаків 20 років найбільша довжина I ПК складає $4,96 \pm 0,02$ см, II ПК – $7,18 \pm 0,02$ см, III ПК – $6,68 \pm 0,02$ см, IV ПК – $6,00 \pm 0,02$ см, V ПК – $5,50 \pm 0,02$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $5,25 \pm 0,04$ см, $7,37 \pm 0,02$ см, $6,90 \pm 0,02$ см, $6,08 \pm 0,02$ см і $5,75 \pm 0,02$ см.

У брахіморфній групі юнаків 21 року найбільша довжина I ПК складає $5,08 \pm 0,02$ см, II ПК – $7,24 \pm 0,02$ см, III ПК – $6,84 \pm 0,02$ см, IV ПК – $6,03 \pm 0,02$ см, V ПК – $5,60 \pm 0,02$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $5,45 \pm 0,04$ см, $7,45 \pm 0,02$ см, $7,00 \pm 0,02$ см, $6,10 \pm 0,02$ см і $5,86 \pm 0,02$ см. У процесі дослідження мезо- і доліхоморфну групи було об'єднано. У брахіморфній групі юнаків 17 років суглобова довжина I ПК складає $4,53 \pm 0,02$ см, II ПК – $6,77 \pm 0,02$ см, III ПК – $6,23 \pm 0,03$ см, IV ПК – $5,57 \pm 0,02$ см, V ПК – $5,17 \pm 0,02$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $4,61 \pm 0,02$ см, $6,78 \pm 0,02$ см, $6,46 \pm 0,02$ см, $5,67 \pm 0,04$ см і $5,34 \pm 0,03$ см. У брахіморфній групі юнаків 18 років суглобова довжина I ПК складає $5,03 \pm 0,02$ см, II ПК – $6,98 \pm 0,02$ см, III ПК – $6,65 \pm 0,03$ см, IV ПК – $5,95 \pm 0,02$ см, V ПК – $5,50 \pm 0,02$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $4,70 \pm 0,02$ см, $6,67 \pm 0,02$ см, $6,27 \pm 0,02$ см, $5,47 \pm 0,04$ см і $5,20 \pm 0,03$ см. У брахіморфній групі юнаків 19 років суглобова довжина I ПК складає $4,72 \pm 0,02$ см, II ПК – $6,94 \pm 0,02$ см, III ПК – $6,48 \pm 0,03$ см, IV ПК – $5,80 \pm 0,02$ см, V ПК – $5,48 \pm 0,02$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $5,00 \pm 0,02$ см, $7,05 \pm 0,02$ см, $6,55 \pm 0,02$ см, $5,77 \pm 0,04$ см і $5,43 \pm 0,03$ см. У брахіморфній групі юнаків 20 років суглобова довжина I ПК складає $4,83 \pm 0,02$ см, II ПК – $6,80 \pm 0,02$ см, III ПК – $6,27 \pm 0,03$ см, IV ПК – $5,50 \pm 0,02$ см, V ПК – $5,25 \pm 0,02$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $5,10 \pm 0,02$ см, $7,25 \pm 0,02$ см, $6,90 \pm 0,02$ см, $6,10 \pm 0,04$ см і $5,65 \pm 0,03$ см. У брахіморфній групі юнаків 21 року суглобова довжина I ПК складає $4,92 \pm 0,02$ см, II ПК – $7,12 \pm 0,02$ см, III ПК – $6,72 \pm 0,03$ см, IV ПК – $5,50 \pm 0,02$ см, V ПК – $5,46 \pm 0,02$ см; у мезодоліхоморфній групі – відпо-

відно $4,90 \pm 0,02$ см, $7,13 \pm 0,02$ см, $6,80 \pm 0,02$ см, $5,77 \pm 0,04$ см і $5,37 \pm 0,03$ см. У брахіморфній групі юнаків 17 років ширина основи I ПК складає $1,70 \pm 0,01$ см, II ПК – $1,90 \pm 0,01$ см, III ПК – $1,55 \pm 0,01$ см, IV ПК – $1,55 \pm 0,01$ см, V ПК – $1,50 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,70 \pm 0,01$ см, $2,00 \pm 0,01$ см, $1,60 \pm 0,01$ см, $1,50 \pm 0,01$ см і $1,50 \pm 0,01$ см. У брахіморфній групі юнаків 18 років ширина основи I ПК складає $1,67 \pm 0,01$ см, II ПК – $2,00 \pm 0,01$ см, III ПК – $1,55 \pm 0,01$ см, IV ПК – $1,58 \pm 0,01$ см, V ПК – $1,53 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,77 \pm 0,01$ см, $2,05 \pm 0,01$ см, $1,65 \pm 0,01$ см, $1,50 \pm 0,01$ см і $1,53 \pm 0,01$ см. У брахіморфній групі юнаків 19 років ширина основи I ПК складає $1,72 \pm 0,01$ см, II ПК – $2,04 \pm 0,01$ см, III ПК – $1,58 \pm 0,01$ см, IV ПК – $1,48 \pm 0,01$ см, V ПК – $1,56 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,63 \pm 0,01$ см, $2,03 \pm 0,01$ см, $1,60 \pm 0,01$ см, $1,43 \pm 0,01$ см і $1,43 \pm 0,01$ см. В брахіморфній групі юнаків 20 років ширина основи I ПК складає $1,75 \pm 0,01$ см, II ПК – $1,90 \pm 0,01$ см, III ПК – $1,45 \pm 0,01$ см, IV ПК – $1,40 \pm 0,01$ см, V ПК – $1,37 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,80 \pm 0,01$ см, $2,10 \pm 0,01$ см, $1,55 \pm 0,01$ см, $1,60 \pm 0,01$ см і $1,65 \pm 0,01$ см. У брахіморфній групі юнаків 21 року ширина основи I ПК складає $1,70 \pm 0,01$ см, II ПК – $2,06 \pm 0,01$ см, III ПК – $1,60 \pm 0,01$ см, IV ПК – $1,40 \pm 0,01$ см, V ПК – $1,48 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,73 \pm 0,01$ см, $2,10 \pm 0,01$ см, $1,73 \pm 0,01$ см, $1,43 \pm 0,01$ см і $1,53 \pm 0,01$ см. У брахіморфній групі юнаків 17 років ширина тіла I ПК складає $1,10 \pm 0,01$ см, II ПК – $0,93 \pm 0,01$ см, III ПК – $0,90 \pm 0,01$ см, IV ПК – $0,80 \pm 0,01$ см, V ПК – $0,90 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,10 \pm 0,01$ см, $0,91 \pm 0,01$ см, $0,93 \pm 0,01$ см, $0,74 \pm 0,01$ см і $0,90 \pm 0,01$ см. У брахіморфній групі юнаків 18 років ширина тіла I ПК складає $1,20 \pm 0,01$ см, II ПК – $1,10 \pm 0,01$ см, III ПК – $1,05 \pm 0,01$ см, IV ПК – $0,95 \pm 0,01$ см, V ПК – $1,00 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,17 \pm 0,01$ см, $1,00 \pm 0,01$ см, $0,93 \pm 0,01$ см, $0,83 \pm 0,01$ см і $0,97 \pm 0,01$ см. У брахіморфній групі юнаків 19 років ширина тіла I ПК складає $1,10 \pm 0,01$ см, II ПК – $0,90 \pm 0,01$ см, III ПК – $0,90 \pm 0,01$ см, IV ПК – $0,75 \pm 0,01$ см, V ПК – $0,85 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,05 \pm 0,01$ см, $0,90 \pm 0,01$ см, $0,95 \pm 0,01$ см, $0,70 \pm 0,01$ см і $0,95 \pm 0,01$ см.

У брахіморфній групі юнаків 20 років ширина тіла I ПК складає $1,15 \pm 0,01$ см, II ПК – $0,93 \pm 0,01$ см, III ПК – $0,90 \pm 0,01$ см, IV ПК – $0,73 \pm 0,01$ см, V ПК – $0,85 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,25 \pm 0,01$ см, $1,00 \pm 0,01$ см, $0,95 \pm 0,01$ см, $0,85 \pm 0,01$ см і $0,90 \pm 0,01$ см. У брахіморфній групі юнаків 21 року ширина тіла I ПК складає $1,10 \pm 0,01$ см, II ПК – $0,91 \pm 0,01$ см, III ПК – $0,93 \pm 0,01$ см, IV ПК – $0,82 \pm 0,01$ см, V ПК – $0,86 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,10 \pm 0,01$ см,

$1,05 \pm 0,01$ см, $1,00 \pm 0,01$ см, $0,83 \pm 0,01$ см і $1,00 \pm 0,01$ см. У брахіморфній групі юнаків 17 років ширина голівки I ПК складає $1,53 \pm 0,01$ см, II ПК – $1,70 \pm 0,01$ см, III ПК – $1,77 \pm 0,01$ см, IV ПК – $1,50 \pm 0,01$ см, V ПК – $1,47 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,70 \pm 0,01$ см, $1,60 \pm 0,01$ см, $1,76 \pm 0,01$ см, $1,46 \pm 0,01$ см і $1,40 \pm 0,01$ см. У брахіморфній групі юнаків 18 років ширина голівки I ПК складає $1,62 \pm 0,01$ см, II ПК – $1,45 \pm 0,01$ см, III ПК – $1,58 \pm 0,01$ см, IV ПК – $1,38 \pm 0,01$ см, V ПК – $1,32 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,63 \pm 0,01$ см, $1,67 \pm 0,01$ см, $1,73 \pm 0,01$ см, $1,47 \pm 0,01$ см і $1,43 \pm 0,01$ см. У брахіморфній групі юнаків 19 років ширина голівки I ПК складає $1,72 \pm 0,01$ см, II ПК – $1,68 \pm 0,01$ см, III ПК – $1,76 \pm 0,01$ см, IV ПК – $1,48 \pm 0,01$ см, V ПК – $1,44 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,70 \pm 0,01$ см, $1,77 \pm 0,01$ см, $1,75 \pm 0,01$ см, $1,47 \pm 0,01$ см і $1,37 \pm 0,01$ см. У брахіморфній групі юнаків 20 років ширина голівки I ПК складає $1,65 \pm 0,01$ см, II ПК – $1,65 \pm 0,01$ см, III ПК – $1,63 \pm 0,01$ см, IV ПК – $1,40 \pm 0,01$ см, V ПК – $1,27 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,85 \pm 0,01$ см, $1,70 \pm 0,01$ см, $1,75 \pm 0,01$ см, $1,45 \pm 0,01$ см і $1,55 \pm 0,01$ см. У брахіморфній групі юнаків 21 року ширина голівки I ПК складає $1,72 \pm 0,01$ см, II ПК – $1,68 \pm 0,01$ см, III ПК – $1,78 \pm 0,01$ см, IV ПК – $1,52 \pm 0,01$ см, V ПК – $1,44 \pm 0,01$ см; у мезодоліхоморфній групі – відповідно $1,60 \pm 0,01$ см, $1,63 \pm 0,01$ см, $1,80 \pm 0,01$ см, $1,55 \pm 0,01$ см і $1,40 \pm 0,01$ см. При зіставленні метричних параметрів п'ясткових кісток чоловіків у соматотипічних сукупностях із урахуванням річних інтервалів статистично вірогідні відмінності встановлено у всіх порівнювальних групах для найбільшої довжини п'ясткових кісток ($P < 0,001^*$; $P < 0,01^x$) і в більшості сукупностей для суглобової довжини (84 %), ширини основи (72 %), ширини тіла і ширини голівки (по 76 %) з вірогідністю похибки ($P < 0,001^*$; $P < 0,01^x$, $P < 0,05^{\#}$). У генералізованій сукупності (17-21 рік) фактор соматотипу проявився лише в значеннях найбільшої довжини I, III, V ПК ($P < 0,001^*$), II, IV ПК ($P < 0,01^x$) та суглобової довжини ($P < 0,001^*$) I п'ясткової кістки.

Висновок

Таким чином, аналіз диморфізму зазначених параметрів п'ясткових кісток у соматотипічних сукупностях із урахуванням щорічних інтервалів та в генералізованій сукупності (17-21 рік) показав, що факторним критерієм даної вибірки виявився вік та порядкова локалізація кісток, що дозволяє диференціювати її з достатньою вірогідністю ($P < 0,001$).

Перспективи подальших досліджень. Подальше проведення кореляційного аналізу між антропо- та рентгенограмметричними параметрами п'ясткових кісток розширить можливість відтворення загальних фенотипічних ознак невідомої особи за кістковими рештками.

Література

1. Звягин В. Н. Методика краниоскопической диагностики пола человека / Н.В. Звягин // Суд.-мед. экспертиза. – 1983. – № 3. – С. 15-17.
2. Бонч-Осмоловский Г.А. Палеолит Крыма. Кисть ископаемого человека из грота Кник-коба / Г.А. Бонч-Осмоловский. – М., 1941. – 250 с.
3. Бунак В.В. Антропометрия / В.В. Бунак. – М.: Учпедгиз, 1941. – 368 с.
4. Урбах В.Ю. Статистический анализ в биологических и медицинских исследованиях / В.Ю. Урбах. – М.: Медицина, 1975. – 295 с.

ДИФФЕРЕНЦИАЦИЯ КОСТЕЙ КИСТИ В ДЕФИНИТИВНОМ ПЕРИОДЕ ОНТОГЕНЕЗА

С.М. Федорчук

Резюме. В статье приводятся результаты рентгенограмметрического анализа пястных костей у юношей 17-21 года с целью дифференциации их возрастной и соматотипической принадлежности.

Ключевые слова: соматотип, возраст, пястные кости.

A DIFFERENTIATION OF THE HAND BONES DURING THE DEFINITIVE PERIOD OF ONTOGENESIS

S.M. Fedorchuk

Abstract. The paper presents the results of a roentgen metric analysis of the metacarpus bones in male youths aged 17-21 years for the purpose of differentiating their age-related and somatotypical identity.

Key words: somatotype, age, metacarpal bones.

National Medical University (Ivano-Frankivs'k)

Рецензент – проф. В.Т. Бачинський

Buk. Med. Herald. – 2013. – Vol. 17, № 3 (67), part 1. – P. 171-173

Надійшла до редакції 27.05.2013 року

© С.М. Федорчук, 2013

УДК 614.23:61.340.6:314.48 (477.87)

¹В.Л. Фенцик, ¹В.М. Шимон, ²Я.В. Товтин, ³Ю.Р. Фенцик

АНАЛІЗ УЧАСТІ ЛІКАРІВ У ПРОВЕДЕННІ СУДОВО-МЕДИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ЗАКАРПАТСЬКОГО ОБЛАСНОГО БЮРО СУДОВО-МЕДИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ УПРОДОВЖ 2010-2012 РОКІВ

¹Ужгородський національний університет²Закарпатське обласне бюро судово-медичної експертизи, м. Ужгород³Закарпатський територіальний центр екстреної медичної допомоги, м. Ужгород

Резюме. У статті проведено аналіз кількості випадків залучення лікарів до проведення судово-медичних експертиз Закарпатського обласного бюро судово-медичної експертизи у 2010-2012 роках. Проаналізовано розподіл кількості консультацій, наданих лікарями при проведенні судово-медичних обстежень живих осіб, а також структуру участі лікарів у проведенні

комісійних судово-медичних експертиз. Встановлено високе значення питомої ваги експертиз, проведених за участю лікарів у Закарпатському обласному бюро судово-медичної експертизи за останні три роки.

Ключові слова: експерт, спеціаліст-консультант, комісійна судово-медична експертиза.

Вступ. Залучення лікарів до проведення судово-медичних експертиз регламентовано низкою законодавчих актів, а саме: Кримінальним процесуальним кодексом України, Наказом МОЗ України №6 «Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України», Законом України «Про судову експертизу», іншими нормативними документами. Зокрема, у Наказі МОЗ України №6 зазначено: «При виконанні експертиз, в яких виникла необхідність вирішення спеціальних питань, що не входять до компетенції судово-медичного експерта, і потрібна консуль-

тація фахівця у відповідній галузі медицини або в разі потреби у проведенні огляду особи, яка піддається судово-медичній експертизі в лікарня-фахівця, що працює в іншому закладі охорони здоров'я, судово-медичний експерт за погодженням з особою, яка призначила експертизу, має право залучати цього фахівця для проведення всіх необхідних досліджень, для вирішення питань, поставлених перед експертизою» [3].

Таким чином, до проведення судово-медичних експертиз залучаються лікарі різних спеціальностей, яких слід розділити на дві кате-